№ 74 ՈՒՐԲԱԹ ԱՊՐԻԼԻ 5 1902 ՈՒՐԲԱԹ ԱՊՐԻԼԻ 5 № 74

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարւանը 6 րուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.
Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի եւ տօն օրերից).
Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ամուսնութեան հարցի առիթով.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Նամակ Երեւանից. Նամակ Ալէքսանդրօպօլից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Կ. Պօլսի լրագիրներից. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Փայտը եւ գող չունը. Պահանջների ճոխութիւնը.

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԱՌԻԹՈՎ

—

Վեհափառ Կաթուղիկոսը յատուկ կոնդակներով մի ատիճան դիւրութիւն է շնորհում ամուսնացողներին: Էջմիածնի «Արարատ» ամսագրի վերջին համարում հրատարակված են ամուսնութեան վերաբերեալ երեք կոնդակ, որոնցից ամենավերջինը արձակված է ներկայ տարվայ յունվարին:

Ով ծանօթ է այն բազմաթիւ թիւրիմացութիւններին, որոնք ծագում են գործնական կեանքի մէջ ազգակցութեան աստիճանի, հաս ու չը հասի խնդիրների վերաբերութեամբ, գոհութեամբ կը տեղեկանայ այդ կոնդակներից, որ Հոգեւոր իշխանութիւնը որոշել է մի որոշ քայլ անել և կեանքի պայմաններին համապատասխան կարգ սահմանել:

Կոնդակները որոշում են հետեւեալը: Այսուհետեւ ազգակցութեան եօթներորդ աստիճանը և խնամիութեան հինգերորդ աստիճանը պէտք է համարվեն թոյլատրելի ամուսնական կապ հաստատելու համար, իբրեւ ընդհանուր կանոն, և այդպիսի ամուսնութիւն թոյլ տալու համար այլ ևս չը պէտք է առանձնապէս դիմել կաթուղիկոսին կամ սինօդին: Մնացած աստիճաններում ամուսնութիւնը արգելվում է: Սակայն, եթէ քահանան կատարել է վեցերորդ և հինգերորդ աստիճաններում ամուսնական կարգ, այդպիսի ամուսնութիւնը պէտք է նոյնպէս համարվի վաւերական, իսկ քահանան պէտք է ենթարկվի ապաշխարութեան պատժի կամ քահանայութիւնից զրկվի: Նոյնը վերաբերում է և խնամիութեան չորրորդ աստիճանի պսակին: Իսկ եթէ ամուսնական կարգը կատարվել է աւելի սերտ ազգակցութեան մէջ, այսինքն մինչեւ հինգերորդ աստիճանը, այն ժամանակ այդպիսի պըսակը պէտք է ճանաչվի իբրեւ բոլորովին անվաւեր և անընդունելի:

Այսպիսով սահմանվում է մի ընդհանուր կանոն այն դէպքերի համար, որոնք մինչեւ այժմ այս կամ այն լուսաբանութիւնն էին ստանում՝ նայած մարդկանց տրամադրութեան և զանազան տեսակէտներին և շատ անգամ առիթ դառնում բազմաթիւ բանակցութիւնների և նոյն իսկ դրամական զոհաբերութիւնների: Ուրախալի է, որ Հոգեւոր իշխանութիւնը ցանկացաւ այս դէպքում ուշադիր լինել դէպի այն փոփոխութիւնները, որոնք առաջ են եկել կեանքի պայմանների մէջ և իրաւաբանական որոշութիւն և կանոնաւորութիւն տալ այն յարաբերութիւններին, որոնք բղխում են կենսական անհրաժեշտութիւնից և արդէն սկսել են սրբագործվել հասարակական կարծիքի դատաստանի առաջ:

Այդ կոնդակներով չեն լուծվում ամուսնութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրները և չեն վերացվում մասնաւոր մեկնութիւնները, բայց և այնպէս նրանք մի քայլ առաջ են տանում մեզ դէպի խելացի օրինականութիւն:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՄՈՒԼ

—

Ստացանք «Արարատի» այս տարվայ առաջին համարը: Ինչպէս յայտնի է, Էջմիածնի այս պաշտօնական օրգանը այժմ յանձնված է նոր խմբագրութեան: Այդ փոփոխութիւնը առ այժըմ արտայայտվել է ամսագրի արտաքինի մէջ. նոր խմբագրութիւնը աւելի փոքրիկ դիրքով է հրատարակում ամսագիրը: Բայց գլխաւորը դա չէ, գլխաւորը, ի հարկէ, բովանդակութիւնն է: Բովանդակութեան մասին առ այժմ երկար չենք խօսի. առաջին համարը այդ կողմից բաւական թոյլ տպաւորութիւն է թողնում: Մենք այսպէս ասում ենք ոչ թէ անցեալի հետ համեմատելով. այդ կողմից նոր «Արարատը» զգալի պակասութիւններ չունի: Թոյլ ենք ասում, ի նկատի ունենալով այն, ինչ մենք սպասում ենք նոր խմբագրութիւնից: Իսկ մեր սպասածը հետեւեալն է: «Արարատի» այդ համարում տպագրված է Վեհափառ Կաթողիկոսի այն կոնդակը, որ ուղղված է նոր խմբագրութեան անդամներ պ.պ. Յակոբ Մանանդեանին եւ Սիրական Տիգրանեանին: Այդտեղ ամենայն հայոց Կաթողիկոսը հետեւեալ հրահանգն է տալիս նրանց. «Յօդուածներ մեծ խնամքով եւ ընտրովի գրէք, որ հայ ժողովրդի կրթութեան համապատասխանէ բարոյապէս ըստ ժամանակի պահանջման, ի բաց թողլով իմաստասիրական եւ փիլիսօփայական խորիմաստ գաղափարներ: Եւ դուք քաջ գիտէք՝ թէ ովքեր են «Արարատի» ընթերցողներ»:

Այս խօսքերը նախ եւ առաջ մի լաւ գնահատութիւն են այն ուղղութեան, որ մինչեւ այժմ տիրում էր «Արարատի» մէջ՝ նրա աստուածաբան խմբագիրների շնորհիւ: Յայտնի է, որ աստուածաբանները գրում էին շատ բարձր առարկաների մասին, իսկ թէ ում համար էին գրում,—այդ իրանք էլ չէին իմանում: «Արարատը» հրատարակվում է գլխաւորապէս հայ հոգեւորականութեան համար. իսկ այդ հոգեւորականութեան ահագին մեծամասնութիւնը, այսինքն քահանայական դասը, ինչպէս խոստովանում էին աստուածաբանները, չէր հասկանում նրանց գրածները: Էլ ում համար էին գրում,—չը գիտենք: Եւ սակայն, «Արարատը» կարող էր դեր կատարել մեր ժողովրդի մէջ: Նա տարածվում է, որքան մենք գիտենք, մօտ 2000 օրինակ: Դա մի թիւ է, որ չէ ունեցել մեր ոչ մի ամսագիրը: Այդ համեմատաբար ահագին լսարանի առաջ շատ բան կայ խօսելու, բացատրելու: Պէտք է միայն ճանաչել լսարանը, պէտք է ամենից առաջ ի նկատի ունենալ, որ այդտեղ ամեն ինչ պէտք է սկսել այբուբենից, ամենատարրականից: Ահա այդ է ցոյց տալիս կաթողիկոսական կոնդակը: Եւ շատ ճիշդ են նրա այն խօսքերը, թէ պէտք է իմանալ ովքեր են «Արարատ» կարդացողները: Այո, աչողութեան ամենամեծ գաղտնիքը այդ է: Գրելիս դուք պէտք է ձեր աչքի առաջ բերէք գիւղական խեղճ քահանային, որի տգիտութիւնը առասպելական չափերի է հասնում: Դուք երբէք չը պիտի մոռանաք, որ հոգեւորականների այդ դասը, որ այնքան մօտ է կանգնած ժողովրդին, որի անմիջական պարտքն է խնամել հօտը, ղեկավար հանդիսանալ, ոչ միայն չէ բարեփոխվել վերջին մի քանի տասնեակ տարիների ընթացքում, այլ չի բարեփոխվի եւ այսուհետեւ բաւական երկար ժամանակ, քանի որ այժմ էլ, ինչպէս եւ առաջ, խումբ-խումբ տգէտ քահանաներ են ձեռնադրում եւ փաթաթում խեղճ ժողովրդի վզին: Դուք ուզում էք խօսել այդ խեղճերի հետ. եթէ ուզում էք, որ ձեզ հասկանան, պիտի խօսէք նրանց լեզուով, նրանց հասկացողութեան մատչելի չափերով: Մեզանից ամեն մէկը հանդիպել է գիւղական քահանայի, խօսել է նրա հետ: Ով որի համար գաղտնիք չէ, որ այդ քահանայի հետ խօսելու ժամանակը պէտք է դառնալ նրա նման մի մարդ, լինել այնպէս, ինչպէս նա է, մտնել նրա նեղ ու սահմանափակ աշխարհահայեցողութիւնների մէջ, աշխատել այդ անձուկ շրջանում զարգացնել միտքը, գաղափարը: Այս բանը չը պէտք է մոռանալ: Չը պէտք է մոռանալ, որ ընթերցանութիւնը այն ժամանակ միայն կարող է ժողովրդականանալ, երբ նա պարզ է, թեթեւ է, երբ նա համապատասխանում է ժողովրդի աշխարհին, նրա նիստ ու կացին: Մենք այս պահանջները առաջ էլ էինք անում, բայց մեր հակառակորդները այնքան ազնիւ էին, որ փոխանակ մեր ասածները իրանց իսկական մըտքով հասկանալու, աղմուկ էին բարձրացնում թէ մենք անաստուածութիւն ենք քարոզում: «Արարատի» այժմեան խմբագրութիւնը, յուսով ենք, այդպէս չի վերաբերվի մեզ: Ուստի թող ներվի մեզ բարեկամաբար նկատել, որ այս առաջին համարում չենք տեսնում ընթերցանութեան այդպիսի նիւթ: Մենք անկեղծ կերպով ցանկանում ենք, որ «Արարատը» դուրս գայ պաշտօնական—ակադեմիական չոր ու անկենդան դրութիւնից եւ դառնայ մի իսկական ժողովրդական ամսագիր: Թող խմբագրութեան համար օրինակ դառնայ հէնց «Բազմավէպը». հայկական կեանքից այնքան հեռու գտնվող այդ ամսագիրը այնքան ջանքեր է գործ դնում հանրամատչելի դառնալու համար: Շատ լաւ կը լինէր մտցնել գրական բաժին, մօտենալ կեանքի առօրեայ երեւոյթներին, կապվել կեանքի հետ. դա կը նշանակէր հետաքրքրական դառնալ ժողովրդի համար, հարցասիրութիւն զարթեցնել նրա մէջ: Իւրաքանչիւր կենդանի գործի երաշխաւորութիւնը այս կարող է լինել: «Արարատի» այս առաջին համարում միակ գրական գործը Յովհաննէս Թումանեանցի մի բաւական տափակ ոտանաւորն է: Քիչ է դա, շատ քիչ: «Երկրագործական գրոյցները» ցանկալի էր, որ շատ պարզ, շատ ժողովրդական լեզուով գրվէին: Հետաքրքրական են Մխիթար վարդապետի վիճակագրական տեղեկագիրները, բայց դրանք ամսագրի մէջ աւելի փոքր տեղ կարող էին գրաւել, եթէ տպված լինէին աւելի մանր տառերով, թւանշաններ կարդալը շատ շատերի համար անհետաքրքիր է:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՓԱՅՏԸ ԵՒ ԳՈՂ ՇՈՒՆԸ

—

Որքան բնորոշ, ճշմարտալից են ժողովրդական առածները:

«Փայտը վերցնես՝ գող շունն իսկոյն կիմանայ»…

Մէկը մամուլի մէջ մերկացնում, մտրակում է հասարակական որ եւ է զեղծում, աղէտ, ցաւ, իսկոյն չորս կողմից հասարակական «պատուի» պաշտպաններ են դուրս գալիս, «ազգասէրների» մի վոհմակ ու քթերի տակ տափակ—տափակ փնթփնթում, «ինչպէս կարելի է օտարի առաջ հրապարակ հանել պակասութիւնը, կեղտը, ազգի ցաւը… Ի՞նչ անենք, որ կեղտոտ ենք, ցաւոտ ենք… չէ՞ որ կեղտն էլ, ցաւն էլ մերն է, պէտք է ծածկել, քողարկել ուրիշի աչքից»…

Այո՛, ծածկել ժանտահոտ վէրքը, որ աւելի բորբոսի, թարախոտի ու առողջ անդամներին էլ իր հետ հոտեցնէ, փթեցնէ…

Բայց մի լաւ դիտեցէք, քննեցէք. մեր «ազգասէրների» դարդն այն չէ, որ ազգի, հասարակութեան կեղտն իր լպիրշ մերկութեամբ հրապարակ է գալիս: Նրանք խօսում, գրում են, ճիչ, վայնասուն են բարձրացնում մտրակող մամուլի դէմ, որ բրիչի պէս փորում, փորփրում, դուրս է հանում այս ու այն հասարակական զեղծումը, ցաւը—որովհետեւ… որովհետեւ հրապարակ հանված վէրքի, կեղտի «մի պոչն էլ իրանց տակն է»… Հէնց իրանք են այդ զեղծումներ կատարողը, ազգի, հասարակութեան պատուին արատաւորողը… Հօ ժողովուրդը սուտ չէ ասել՝ «փայտը վերցնես, գող շունն իսկոյն կիմանայ»…

«Մշակի» այս տարվայ սկզբի համարներում (22 եւ 23) հրապարակ էի դրել «գիւղացու ցաւերից» հին, ժանտահոտ ցաւերից մինը՝ գիւղական խանութպաններ անխիղճ հարստահարութիւններն ու խորհուրդ էի տուել մեր գիւղացիներին հասարակական այդ չարիքի դէմ մաքառել «համայնական խանութներով»: Դանակը վէրքին է դիպել: Դուրս են եկել մի չարք ձէթոտ պայլտօաւոր գիւղական խանութպաններ, այս այն քունջ ու պուճախից վայնասուն ձգել, գոռում, գոչում թէ՝ «սուտ է, «Մշակ»-ը խափէկը, վ՞ր գեղացի խանթուպն է զենգինցել (հարստացել), բիրա՞ի (բոլոր) ունեցած չունեցածները «նիսիա» (ապառիկ) տուին գեղացոց, հիմի իրանք «չըլերը» կերան «միւհլիւզ ըլան» (սնանկացան)… Ախպար, այդ «Մշակը» ինչ էր (մեր գիւղերում «Մշակ» ասելով ուզում են լրագիր ասել, որովհետեւ ուրիշ լրագրի մասին գաղափար չունեն առ այժմ) եկաւ գեղ ա ընկաւ… Թէ մէջուես կայ էլ (հարստահարիչ) մերն է, ինչ էնենք, ինչի համար աշխարքը չաւ կենէք (տարածում էք), քաղքըցոց բերանը կը ձգէք… Ալ կըրնա մէ գեղացիմ քաղաք երթայ… (վերջին խօսքերով էլ ուզում են միամիտ գիւղացիներին լարել լրագրի ու թղթակիցների դէմ…)»

Խեղճ խանութպաններ… մի «փոքրիկ», շատ փոքրիկ թիւրիմացութեան «զոհ» են դարձել խեղճերը… Ուրեմն որքան գգոյշ, շրջահայեաց պիտի լինի թղթակիցը, քննադատը… Եւ դուք պ. խմբագիր, ինչպէս թոյլ տուիք տպելու իմ այդ յօդուածները, ուր ես գիւղական խանութպանների հասարակութեան մէջ տարածած բարոյական ախտերից գողութեան վրա էի շեշտել միայն: Բայց այդ մարդիկն ախր հազար ու մի ուրիշ ախտերի էլ, ի թիւս որոց եւ անառակութեան, կողմնակի տարածողներ են… Ահա թէ որտեղ էր իմ թիւրիմացութիւնս: Ես, մեղաւորս, մոռացել էի (գուցէ եւ դիտմամբ) յիշել, որ գիւղական խանութպաններից ոմանք գիւղի այս կամ այն սիրուն հարսը «ձեռք ձգելու» համար մի գիշերվայ մէջ հարիւրներ են ծախսել ու իրանց «նպատակին» հասել, որի շնորհիւ մի քանի տարվայ մէջ «չլերը կերել, միւհլիւզ են ելել…» (սնանկացել)… Ահա թէ գիւղական որ խանութպաններն եւ ինչու են սնանկացել… Պարոններ: Իսկ դուք, վայնասուն բարձրացնող, «գիւղացուց հարստահարված» խեղճ խանութպաններ, շատ լաւ կանէիք, եթէ գիւղացուն ի ս կ ի «նիսիա» (ապառիկ) չը տայիք ու մ է կ ի ն տ ա ս ը գ ր է ի ք ձ ե ր գ ե ր ե ն ա կ ա ն դ ա ւ թ ա ր ն ե ր ո ւ մ, ուր այդ տասն էլ ով գիտէ տարէց տարի քանի ճ ո տ ե ր պիտի հանեն… Ախր դուք էլ մեղք էք, խե՛ղճ էք, ինչո՛ւ գիւղացու պատճառով «միւհլիւզ ըլէք»: Բայց ինչպէս է, գիւղական պատուարժան խանութպաններ, որ ձեր ընկերներից «մի մասը» թէեւ կարդացել կամ լսել է իրանց դասի մասին այդ գրվածը, այնուամենայնիւ ոչ մի տարկութիւն, ոչ մի վայնասուն չէ բարձրացնում…: Հա՛, բանն էլ հէնց դրանումն է… այդ հասկանալու համար պէտք է ժողովրդական առածը գիտնալ՝ «փայտը վերցնես՝ գող շունն իսկոյն կիմանայ…»:

Ջաւախեցի

ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ՃՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

—

Մեր գիւղերից շատ շատերում մարդիկ դեռ եւս մի-մի հատ շապիկ ունեն, որ տարէնը մի անգամ են լուանալ տալիս ու լուացքի ժամանակ կամ անկողին են մտնում եւ կամ առանց շապկի, վերեւի չորերը հագած, աշխատանքի են գնում. մի այդպիսի բէժիմ քաղաքացի հասարակ գրագրի համար անտանելի կը լինէր: Թիֆլիսի Հաւլաբար քաղաքամասում դեռ շատերը ուտելիս պատառները ձեռքով են վերցնում. Շխլուի թաղի սկեսուրները հարսների վրա ծուռ աչքով են նայում, եթէ այս վերջինները օրը միանգամից աւելի երեւ կամ հէնց միայն ձեռքեր են լուանում: Քիթը սրբելու պրօցէսսի համար հայերս երկու խիստ բնաւորիչ հանելուկներ ունենք.—այն ինչն է, որ հարուստը հաւաքում է՝ աղքատը դէն գցում.— Բօզ եղան պոչիցը բռնեմ տափովը տամ: Շէյ-

մար չէ գրաւել. դրանք այնպիսի նիւթեր են, որոնցով հետաքրքրվողները չեն կարող պահանջել, որ ընթերցասիրութեան նիւթերը խոսավեն, տեղ չը լինելու պատճառով։

Մեր եզրակացութիւնները դեռ թողնում ենք։ Հաւատում ենք, որ նոր խմբագրութիւնը դեռ չէ կարողացել այս առաջին համարում ցոյց տալ, թէ ինչ պիտի անէ։ Իսկ մինչեւ քան չատ կայ ցանկանում ենք եռանդ եւ աջողութիւն։

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

Մարտի 30-ին

Երեւանի ջրի եւ տրամվայի հարցը, չնորհիւ մի քանի ձայնաւորների, դեռ չարունակում է զբաղեցնել մտքերը, առաջ բերելով երբեմն կոմիքական դրութիւններ, ինչպէս էր եւ վերջին անգամ։

Քաղաքային ինքնավարութեան ներկայ կազմակերպութիւնը, որի քառամեայ չրջանը չուտով լրանալու է, իր գործունէութեան դեռ առաջին տարիներին ներքնական դարձեալ մեզ, երեւանցիներիս համար կենսական նշանակութիւն ունեցող ջրի հարցը։ Ձը նայած այն հանգամանքին, որ այդ հարցը միանգամայն հասունացած պէտք էր համարել, որովհետեւ 20 տարուց պատմութիւն ունի եւ ամենքը առանց այլեւայլութեան ջուր էին պահանջում, բայց եւ այնպէս գլխաւոր մեծամեծ դժուարութիւններ առաջ բերին այդ բանի դէմ։ Այսպէս, որոնք ջուրը բերելու դէմ բողոքներ թուղթերի կողմից, գանգատներ ձայնաւորներ, որոնք, ի նկատի ունենալով իրանց անձնական չահերը, ուզում էին, որ ջուրը բերէ ինքը քաղաքը իր միջոցներով, մի բան, որը անկարելի էր քաղաքի համար. կային եւ մարդիկ ձայնաւորների մէջ, որոնք ուզում էին գործը խանգարած լինել, որպէս զի ներկայ վարչութեան եւ մամնաւորապէս նախագահ քաղաքագլխի օրով այդ գործը չը ակամ... եւ գրեխնին այն էր, որ քաղաքագլխի անձնդի պաշտօնութեան եւ քաղաքի չահերի համար գործ դրած ջանքերին հակադրում էին մի ասոր չը կամուրջին, մի ցած գրպարտութիւն։ Անա սյան պիտի վերադարձ այն մարդիկ նրանք եւ արտաքայ ժողովներ, որոնք չահերի մէջ գալոցից էին առաջ բերոյ։

Այսպէս թէ այնպէս, անկախ գանգատներին իր յաղթանակը տարաւ եւ երկար ձգձգումներից եւ այս ու այն մարդու հետ անմաչող բանակցութիւններ ունենալուց յետոյ՝ անցեալ տարուայ նոյեմբերի սկսին քաղաքը վերջնական համաձայնութեան գալով ինժեներ Բաքովի հետ, պայմանաւորուեց ջրի եւ տրամվայի կոնցեսիան 36 տարի ժամանակով նրան տալու։ Նախնական վարչութիւնը, պայմանագիրը երկար քննելուց յետոյ, անհրաժեշտ գտաւ մի քանի կէտերի փոփոխութիւնը եւ ինժեներ Բաքով, խմնալով նախնական վարչութեան տրամադրութիւնը, ինքը եւ իր կողմից մի քանի քաղաքային խորհրդին այդ կէտերի վերաբերեալ առաջարկներ։ Այդ առաջարկները նոր դժուարութիւններ չէին առաջացնի, որովհետեւ նրանք, համաձայնելով նախնական վարչութեան ցանկութեան, ծառայում էին նաեւ քաղաքի չահերին։

Եւ մինչդեռ այս փոփոխութիւնների վերաբերմամբ պ. Բաքովի առաջարկութիւնները ստանալուց յետոյ, պայմանագիրը ստանում էր վերջնական ձեւակերպումն, յանկարծ գլորվում է մի խնձոր։ Հարուստ Ջամփոլադեան 6000 րուբլի գրաւականի հետ վարչութեանը տալիս է մի յայտարարութիւն, որով յայտնում է, թէ ինքը պատրաստ է ինժեներ Բաքովի պայմանը ընդունել նոյնութեամբ, մտցնելով մի փոփոխութիւն յօգուտ քաղաքի, այն է փոխանակ 20% նա պատրաստ է քաղաքին բաժին հանել կոնցեսիայի վաստակի 30%-ը։

Վարչութիւնը այդ յայտարարութիւնը իր եզրակացութեան հետ ներկայացնում է Դումային։ Դումայի այդ եզրակացութիւնն այն է, որ ի նկատի ունենալով ինժեներ Բաքովի հետ երկար բանակցութիւնները, վերջնական համաձայնութեան գալը, նրա մասնագիտութիւնը այդ գործում, որի չնորհիւ թերեւս ստացված մեծ վաստակի 20%-ը գերազանցէ Ջամփոլադեանից ստացած վաստակի 30%-ից եւ այլն եւ այլն, չը պէտք է ընթացք տալ այդ յայտարարութեան։ Դուման իր նախավերջին նիստում, չը համաձայնվելով վարչութեան հետ, որոշում է ընդունել Ջամփոլադեանի յայտարարութիւնը, պահանջել ոչ պակաս 20,000 ր. գրաւական եւ գրաւականը ստանալուց յետոյ յաջորդ ժողովին խնդիրը քննել։

Մարտի 28-ի հերթական նիստում դրված էր նաեւ Ջամփոլադեանի հարցը։ Ներկայ էին բաւական հետաքրքրվողներ, նաեւ Ջամփոլադեանները, հայր եւ որդի։ Հարցին անցնելով, քաղաքագլուխը կարդում է Ջամփոլադեանի մի երկրորդ յայտարարութիւնը, որով խնդրում է հարցը յետաձգել մի երկու չաբաթով, որպէս զի ինքը հնարաւորութիւն ունենայ ներկայացնել բացի 6000-ից նաեւ 14,000-ի գրաւական, հաստատ մնալով իր առաջարկած պայմանին։ Ձայնաւոր Տէր-Խաչատրեանց, քաղաքի չահերի տեսակէտից կողմնակից լինելով կոնցէսիան Ջամփոլադեանին տալուն, առաջարկում է, խնդիրը չը յետաձգելու համար, բաւականանալ Ջամփոլադեանի ստորագրութեամբ՝ մինչեւ գրաւական ներկայացնելը եւ հարցի քննելը։ Այդ առաջարկութիւնը հաւանութիւն գտաւ, եւ համոզված լինելով, որ Ջամփոլադեան աւելի ուրախ պիտի լինի այդ որոշման համար, նիստի ընդմիջումն եղաւ՝ ստորագրութիւն ստանալու համար։ Սակայն, ով զարմանք, Ջամփոլադեան հրաժարվեց ստորագրութիւն տալուց եւ պնդում էր յետաձգել հարցը։ Մի կատարեալ չարչիութիւն, մի խաղ, որ թոյլ էր տալիս իրան մի մարդ, մի ամբողջ քաղաքի հետ։ Ձը նայած այն բանին, որ մի քանի խաթրաչահները, որոնք հէնց սկզբից աչխատում էին խանգարել գործը, աչխատեցին Ջամփոլադեանի պահանջը կատարել, բայց եւ այնպէս մի քանի ձայնաւորներ օրինաւոր կերպով դատապարտեցին Ջամփոլադեանին, պախարակեցին այդ ձեւի վարմունքը եւ հարցը գաղտնի քուէարկութեան դնելով, ոչ միայն մերժվեց յետաձգման հարցը, այլ եւ 23 ձայների առաւելութեամբ ընդդէմ 10-ի, որոչվեց Ջամփոլադեանի 6000 ր. գրաւականը վերադարձնել իրան, յայտարարութիւնը թողնել անհետեւանք եւ կոնցեսիան թողնել ինժեներ Բաքովին։

Հարցի վերջում մօտաւ դահլիճ Ջամփոլադեան եւ պահանջեց արձանագրութեան պատճէնը։

Բ. Վ.

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ

Մարտի 30-ին

Այսօր, մարտի 30-ին, ս. Աստուածածին եկեղեցում, նոյն եկեղեցու երէցփոխ պ. Աղաջան Իւզբաշեանի հրաւէրով, կայացաւ ծխականների ժողով։ Պ. Իւզբաշեանը, հասարակական հաչւետուութիւնը բարոյական պարտք համարելով, կամեցաւ ծխականներին ծանօթացնել իր եօթն ամսեայ երէցփոխական հաչիւների հետ։ Սա ինքն ըստ ինքեան մխիթարական երեւոյթ է, բայց չէ կարելի չը խոստովանել, որ մեր հասարակութիւնը ինչպէս ամեն դէպքում, նոյնպէս եւ այստեղ իր հասարակական տարրական պարտքը ճանաչել չուզեց եւ ժողով չեկաւ. Աստուածածին եկեղեցու մօտ 2000 ծխականներից հազիւ 70—80 մարդ կար. պ. Իւզբաշեանը ծխականներից ընտրովի էր հրաւիրել առանձին հրաւիրաթերթերով, որը, մեր կարծիքով, սխալ էր եւ անգործնական. աւելի լաւ չէր լինի արդեօք տպագրված յայտարարութիւն լինէր պատերին կպցրած եւ բոլոր ծխականներին ախտեր բաժանված. եկեղեցին այս կամ այն ջոկովի անհատի սեփականութիւն չէ, այլ ընդհանուր ժողովրդի։

Հոգեւոր կառավարութեան կողմից ժողովին իբրեւ ներկայացուցիչ նչանակված էր Մարտիրոս աւագ քահանայ Տէր-Պօղոսեանը. ժողովին ներկայ էր եւ պ. քաղաքագլուխը։ Ժողովի սկզբում Մարտիրոս քահանան յայտնեց, որ ինքը պաչտօնապէս նախագահ չէ նչանակված, այլ հոգեւոր իչխանութիւնը իրան յանձնարարել է երկու պաչտօնական գրութիւններ յարգելի ծխականներին ներկայացնելու, հետեւաբար եւ նախագահել ժողովին չէ կարող եւ առաջարկեց նախագահ ընտրել ու սկսել ժողովի պարապմունքները։ Ծխականները միաձայն առաջարկեցին պ. քաղաքագլխին, որ եւ ուրախութեամբ յանձն առաւ։

Պ. Նախագահը յայտնեց, որ ժողովի պարապմունքի առարկաները երեք են. 1) պ. երէցփոխի եօթամսեայ պաչտօնավարութեան հաչիւը. 2) տիկ. Ասլանեանի խնդիրը, որով հոգեւոր իչխանութիւնից խնդրում է իրան յանձնել իր չինութեան կից կէս—եկեղեցապատկան եւ կէս—էջմիածնապատկան կրպակը, որը իրան չինութեան չատ յարմար է եւ փոխարէնը ստանալ մի այլ փողոցում իր երկու կրպակները նախապէս վերանորոգելով, Սինօդը այս խնդիրը ուղարկել էր ծխականների քննութեան։ 3) Դպիր Արչակ Բրուտեանի խնդիրը, որը խնդրամատոյց է եղել Վեհափառ Հայրապետին Աստուածածին եկեղեցու արդիւնքից իրան որոչ նպաստ յատկացնել, Պետերբուրգում իր նկարչական արուեստը կատարելագործելու համար։ Այս խնդիրն էլ Վեհափառը առաջարկել էր ծխականների հաւանութեանը։ Միանգամայն ուրախալի երեւոյթ է եւ ցանկալի է, որ ժողովրդի իրաւունքները միչտ այսպէս յարգվեն եւ ծխական ժողովը միչտ ունենայ իր իսկական նչանակութիւնը։

Պ. Նախագահը անցնելով առաջին հարցին, ծանօթացրեց ժողովրդին պ. երէցփոխի 7 ամսեայ հաչիւների հետ, կարդաց մուտքի եւ ելքի գլխաւոր կէտերը, որոնք իւրաքանչիւր ամիս արդէն քննված էին հաչուետեսներից եւ վաւերացրած։ Պ. երէցփոխի հաչիւների կանոնաւորութիւնը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ծխականներին. Նախագահը առաջարկեց չնորհակալութիւն յայտնել Իւզբաշեանին եւ խնդրել նորից չարունակել իր պաչտօնը, մինչեւ որ կը լրանայ իր պաչտօնավարութեան եռամեայ չրջանը։ Երէցփոխը հրաժարվում էր առարկելով, որ իրան խիստ նեղութիւն են տալիս մի քանի եկեղեցական սպասաւորներ, ինչպէս, օրինակ, գողացել են նրա գլխարկը եւ պատռել, նրան սպառնացել են եւ այլն։ Բայց պ. Նախագահը յորդորեց, որ չը յուսահատվի եւ չարունակէ իր պաչտօնը, որ եւ համաձայնվեց։

Այնուհետեւ պ. Նախագահը անցաւ տիկ. Ասլանեանի խնդրին. ծխականները հինգ հոգուց բաղկացած մի մասնաժողով ընտրեցին յիչեալ կրպակները դիտելու, որոնք իրանց կարծիքը հետեւեալ ժողովին յայտնելու են ծխականներին։ Իսկ դպիր Արչակ Բրուտեանի վերաբերմամբ ծխականները դարձեալ որոչեցին տալ 200 րուբլի (6 ամսվայ համար) իր նկարչական արուեստը կատարելագործելու համար, բարոյական պարտք դնելով պարոնի վրա, որ յետոյ փոխարէնը հատուցանէ ինչպէս ինքը կամենայ։

Ferio

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքի լրագիրների ասելով, Պետերբուրգը արդէն պատրաստութիւններ է տեսնում ընդունելու ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահ Լուբէին։ Քաղաքային դումային առաջարկված է նչանակել 75 հազար րուբլի ընդունելութեան ծախքերը հոգալու համար։

—

Բժիշկ Ս. Իստամանեանցի նախաձեռնութեամբ կազմվել է մի բարեգործական ընկերութիւն, որի նպատակն է հիմնել Թիֆլիսում «ս. Մագդաղինէի ապաստան»։ Հիմնադիրները արդէն մչակել են ընկերութեան կանոնադրութեան ծրագիրը եւ ներկայացրել Թիֆլիսի նահանգապետի պաչտօնակատարին՝ խնդրելով ընդունված կարգով միջնորդութիւն յարուցանել կանոնադրութեան հաստատման համար։

—

Պետերբուրգի կառավարչական չրջաններում միտք է ծագել հիմնելու զինուորական թանգարան, ուր հաւաքված լինէին այն բոլոր առարկաները, որոնք վերաբերում են զինուորական գործին։ Թանգարանին կից պէտք է հիմնվի

թեան քաղաքի թուղթերը փլաւը հինգ մասով փոխելուց յետոյ ձեռքերը չորերին են քսում, կամ չորերն ափսոսով միջոցի են անձնուրախ տեղ ծառայելով. չենոցին մի բուռ բրինձով եղջերին է։ Դիոգէնէսը տակառումն էր ապրում Ընդեղական փիլի դ չատէ հուսկացիները մարդը ծանապարհորդելով պտտուում էր Այս կայարաններում ընկել է կարող, որովհետեւ, ինչպէս Պուշկինն է ասում.

У насъ дороги всё плохи,
На станціяхъ клопы да блохи...

Մենք տեսնում ենք, ուրեմն, որ տարբեր կուլտուրայի ներկայացուցիչների պահանջները նոյն իսկ մի եւ նոյն ժամանակաշրջանի համար զանազան են, ուստի համեմատելու պահանջների ասեմանը մի կողմն համեմատութիւն չէ։

Պահանջների զոհութիւնը, ասում են, մանրացնում, թուլացնում է դարձեալ մարդկանց, այնպէս որ հեռու չէ այն ապագան, երբ քաղաքակիրթ մարդկութիւնը բարբարոս ազգերի զոհը կը լինի—Փաստը, ընդհակառակը, դեռ երեկ լուր տալ, որ մի բուռ քաղաքակիրթ միայն 400 միլիոն չինացիներին զսպելու համար բաւական էին։

Պահանջների զոհութիւնը մի որոշ չափով մտաւորական առաջադիմութեան առաջնակարգ միջոցներից մէկն է. Գիւնեզ պարտեց Սուէնի ճէյմնի կասկածական օրինակը նրանից հորից ջուր հանող մշակին, նրա յոգնածութիւնը ամեն մի վերջը հանելուց յետոյ առաւոտնում է, այն ինչ իւրաքանչիւր յաջորդ վէդրը ջրի օգտակարութիւնը պակասում է, որովհետեւ, եթէ առաջին վէդրօ ջուրը իր խմելու պաչարն է, երկրորդը անասունների կարիքների, երրորդը լուացքի, չորրորդը այգին ջրելու, հինգերորդը յատակ լուանալու համար են։ Ո՞րտեղ նա կանգ կառնէ. այդ կախված է մասամբ նրա՝ յոգնածութեանը դիմանալու կարողութիւնից եւ գլխաւորապէս իր պահանջների ծաւալից։ Էսկիմոսը, որի համար ջուրը միայն խմելիք է, առաջին կամ երկրորդ վէդրօն հանելուց յետոյ, կը դադարէ աչխատելուց, այն ինչ հօլանդացին, որ իր տանիքն անգամ լուանում է, գուցէ մինչեւ յիսուներորդ վէդրօին հասնէ։ Ժէվօնի այս օրինակը այն մասում, որ յոգնածութեանը դիմանալուն է վերաբերում, պիտի լրացնել, որովհետեւ քաղաքատնտեսութեան մէջ յայտնի «ույժերի տնտեսութեան բնական օրէնքով» (la loi naturelle de moindre effort) քաղաքակիրթ մարդը միչտ միջոց է գտնում իր գործը հեչտացնելու՝ նորանոր մեքենաներ, գործիքներ եւ այլն հնարելով. ու որքան մարդուս պահանջները չատ են, այնքան էլ նա աւելի է ստիպված այդ պահանջներին բաւականութիւն տալու համար միջոցներ գտնելու։

Բայց չը նայելով պահանջների լայն ծաւալի մեծ դերին, մենք հեռու ենք այն մտքից, թէ անհրաժեչտ է արհեստական կերպով պահանջներ առաջացնել։ Առանց մարդկային պահանջների անալիզն անելու այստեղ՝ մենք միայն այն կասենք, որ ամենայն մի նոր պահանջի բաւականութիւն տալը՝ սկզբներում մեծ գումարներ պահանջելով՝ վիճակվում է հարուստներին. այս բանը պատճառ է լինում ստորին խաւերի այն անմեղ նախանձին, որ չատ աջող կերպով արտայայտված է ֆրանսերէն յայտնի մի երգում.

Et l'on voit des commis
Mis
Comme des princes,
Qui sont venus
Nus
De leurs provinces... *)

Այսպէս երգելով էլ այդ խաւերը միջոցներ են որոնում ճոխութեան առարկան ձեռք բերելու։ Այդ առարկան այնուհետեւ ժողովրդականութիւն է ստանում երեք գլխաւոր գործոնների աջակցութեամբ. ցանկացողների մասնաւոր ջանքերի, ճոխութեան վարակիչ յատկութեան եւ արդիւնագործութեան յարմարվելու չնորհիւ։ Այս է պատճառը, որ ինչ որ մի սերունդի համար ճոխութիւն է, միւսի համար համարեա անհրաժեչտ պահանջ է։

Վերոյիչեալ գրողների աննպաստ կրիտիկայի պատճառներից մէկն էլ նրանց՝ հարցին սուբէկտիվ վերաբերմունքն է, որի չնորհիւ բոլոր մարդկանց մէջ տրամադիր են տեսնելու իրանց հակումները, իրանց աչխարհահայեացքը։ Բայց հասարակ մահկանացուն անընդունակ է փիլիսոփայի մտաւոր անձնուրացութեան մէջ բաւականութիւն գտնելու, եւ չատ քիչ գլուխներ ընդունակ են փչէ պսակին դիմանալու։ Բայց եթէ մի հրաչքով բոլոր մարդիկ հետեւէին Դիոգէնէսի օրինակին՝ մեր ժամանակ աչխարհիս երեսին մարդկային մի չունչ չէր լինի։ Սակայն ինչ վնաս, որ մի հասարակ մահկանացու ոսկէ ժամացոյց կամ թանգագին մի քար ձեռք բերելով՝ իր տեսակէտով իրան երջանիկ է համարում. մենք մինչեւ անգամ այդ—խօսելով մեր կրիտիկոսների լեզուով—ունայնասիրութիւնը օգտակար ենք համարում, իբրեւ խնայողութեան պատճառ. այսօր այդ ոսկին, այդ քարը նրան զուարճացրեց, վաղը կը փրկէ. ու եթէ այդ ունայնասիրութիւնը չը լինէր, նա գուցէ եւ չը խնայէր էլ. աւելին ասենք—գուցէ նա իբրեւ արտադրող ույժ ծուլանար—հասարակաց քիչ ծառայութիւն մատուցանէր։ Ճոխութեան իրերը, ասում են, միչտ ազնիւ ճանապարհով չեն ձեռք բերվում։ Եւ չատ յաճախ, կասենք մենք, բայց այդ առարկութիւնը բարոյականի սահմանն է. ու այն մարդիկ, որոնց յանձնված է հոգ տանելու մարդուս բարոյականի մասին, թող քարոզեն, որ ամեն դէպքում եւ ամեն տեղ պիտի ազնիւ ու չիտակ լինել, որ մարդ միայն քրտինքով կարող է հաց ուտել. ու միայն այդ գնով ձեռք բերած ճոխութեան մասին է մեր խօսքը։

Գ. Տ.-Դ.

Թիֆլիս.

*) Շատ են այն վաճառականները, որոնք գաւառից մերկ եկած լինելով, այժմ պրինցի պէս են հագնվում։

…կան զինուորական գլուխներից գրաւ-ման»։

—

Սրբէ Տիգնէր, չորեքշաբթի, ապրիլի 3-ին, [illegible] «Կարմէն» [illegible] Դոն-Խոզէի [illegible] Տիգներ այդ դերի մէջ աչքի էր ընկնում իր մտածված, կենսական եւ զգացված [illegible] Թիֆլիսը դեռ չէ տեսել [illegible] այժմ Դոն-Խոզէի դերը [illegible] Այդ դերի մէջ երգը եւ եղանակը [illegible] Տիգներ կարողացաւ այդ մասին մէջ էլ [illegible] թիւն։

—

Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան մէջ մօտ օրերումս քննվեց այն հարցը, թէ կարելի է արդեօք [illegible] Թիֆլիսի [illegible] 600,000 րուբլի [illegible] 33,384 [illegible] 16,000 [illegible] 30 [illegible] 480,000 րուբլի [illegible]

—

ԱՂՆԱԽԻՑ մեզ գրում են. «Կարա-Մուրզայի [illegible] 1895 Թ., [illegible] «Մեր Հայրենիք», «Բամբ որոտան», «Զարթիր, որդի իմ» [illegible]

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Նաւթի գները [illegible] $6^1/_4$—$6^3/_4$ կոպ. [illegible] 7—$7^1/_4$ կոպեկ [illegible] 9—10 կոպ. [illegible]

—

[illegible] մեզ գրում են. «Մի շարք դժուա-[illegible] 24-ին [illegible] 100 րուբլի [illegible]

—

[illegible] մեզ գրում են. «Թէ որքան է [illegible]

րին ցամաք հաց հասցնել, ուր միայն որդկերանց ուսումը եւ այլն եւ այլն։ Եւ ահա ամսիս 27-ին, առաւօտը, վերոյիշեալ եկեղեցին ներս է մտնում մէկ երիտասարդ խաչաւոր քահանայ եւ ի զարմանս ամենքի ներկայացնում հոգեւոր իշխանութեան հրամանը՝ ասելով որ ինքը նշանակված է կոնդակով երրորդ քահանայ այս եկեղեցումը։ Թէ ինչու համար կամ ինչ կարիք կայ երրորդ քահանայի, երբ եղած երկու քահանաները սոված են, մենք չենք հասկանում. միայն այսքանը կարող ենք ասել, որ մեր հոգեւոր իշխանութիւնը այսպիսի անտեղի կարգադրութեամբ միայն քահանաների մէջ վէճեր է ծագեցնում»։

—

ԳԵՏԱԲԵԿԻՑ մեզ գրում են. «Մի քանի օր առաջ Զարդախլու գիւղից փոքր ինչ հեռու գտնվող ջրաղացում երկու գիւղացի, երեկոյեան դէմ նստած, ընթրիք անելիս են լինում, երբ յանկարծ լսում են, որ մէկը կողպեց դրսից ջրաղացի դուռը եւ իրանք մնացին բանտարկված։ Նրանք ներսից լսում են, թէ ինչպէս գողերը բաներ են ջարդում եւ տանում, բայց ճարահատեալ ոչինչ չեն կարողանում անել։ Գողերի հեռանալուց յետոյ մեր բանտարկեալները կարողանում են դուրս գալ։ Գողերը անգթաբար ջրաղացի մօտ գտնուող մեղուանոցը բոլորովին տակն ու վրա էին արել, փչրտելով բոլոր փեթակները, դրանց հետ կոտրելով եւ ճանճերին։ Նրանք տարել էին իրանց հետ եւ մի երինջ, որը յետոյ գիւղի սահմանների մօտ գտան»։

—

ՍՂՆԱԽԻՑ մեզ գրում են. «Տեղացի մի քանի երիտասարդների ջանքով քաղաքի բերդում, Թելաւի խճուղու վրա, այս գարնան չինվեց ծառուղի։ Ծառերը տնկված են ճանապարհի երկու կողմում, մօտ մէկ վերստ երկարութեամբ։ Ճանապարհի մօտ չինվում է ջրհոր ծառեր ոռոգելու համար. ապագայում մտադրութիւն կայ եւ ճանապարհը ջրել։ Եթէ սըղնախեցիները խնամք տանեն ծառերին եւ չը փչացնեն, մի քանի տարուց յետոյ մենք կունենանք փառաւոր ծառուղի գեղանկար տեսարանով։ Այս ճանապարհը միակ յարմար զբօսավայրն է ներկայումս այստեղ»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՕԼՍԻ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԻՑ

—

—Սանասարեան վարժարանի խնամակալութիւնը վարժարանին Խարբերդ փոխադրութեան մասին նոր կարգադրութիւն մը չունի։ Վարժարանին չինութեան համար պատրաստուած վերջնական ծրագիրներուն վրայ մէկ քանի բարեփոխութիւններ ալ եղեր են։ Անցեալները աօթիւ մը գրած էինք, որ այս տեղափոխութենէն դժգոհ մնացողները Սանասարեանի ուսուցիչները պիտի ըլլան. այս մասին մեր Կարնոյ թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ.

«Կարնոյ ազգային կրթական շրջանակներուն մէջ մասնաւորապէս օրուան խնդիրը Սանասարեան վարժարանին Խարբերդ փոխադրուիլն է. բնական է, որ ասիկա դժգոհութեամբ կը դիտուի Կարնոյ մէջ. մանաւանդ Սանասարեանի կրթական մարմնոյն համար անտանելի կարգադրութիւն մըն է եւ երբէք չեն ուզեր հաւատալ. կենցաղագէտ եւ զուարճասէր մարդիկ մեղադրելի չեն կրնար ըլլալ, երբ Կարնոյ պէս քաղաքէ մը՝ վանքին չորս պատերուն մէջ հարկադրուին բնակիլ. սակայն ով ինչ կուզէ թող մտածէ, խնդիրն այն է որ՝ այս հաստատութեան տեղափոխութիւնը այլ եւս անհրաժեշտ է թէ՛ բուն իսկ իրեն եւ թէ Կարնոյ համար. բաւական պէտք է համարուի 20 տարուան մէջ վատնուած մօտաւորապէս 80000 ոսկիի մեծաչուք գումարը՝ որ չունեցաւ համապատասխան արդիւնք, եւ հերիք պէտք է սեպուի Կարնոյ 2000-էն աւելի ազգային մանկտին զոհել՝ տարեկան 100 լիրա վարձքի մը. այսպէ՛ս կը խորհին ամէն անոնք, որ անկողմնակալ մտքով կը դատեն իրերը»։

—Նպաստից յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ ազգային պատրիարքարանի մէջ։ Ուշադրութեան առնուեցաւ նախ յանձնաժողովին պաշտօնին չարունակութեան խնդիրը, եւ այս մասին կարծիքներու փոխանակութիւն մը կատարուելէ ետքը, յանձնաժողովը նկատելով որ ինք խառն ժողովոյ ընտրանօք կոչուած էր ի պաշտօն՝ որբոց եւ կարօտելոց անմիջական պէտքերուն գոհացում տալու համար գործակցելու ս. պատրիարքին, եւ կատարած էր իր վրա դրուած պարտականութիւնը, ստանձնելով ի վերջոյ նաեւ գիւղական դպրոցներու կազմակերպութեան հոգն ալ, զոր ազգ. վարչութիւնը նոյնպէս դրած էր դարձեալ իր վրա, նկատելով որ իր պաշտօնը տեւական հանգամանք մը չէր կրնար ունենալ, եւ ուսմանցներու տեւողութեան շրջանին լրման պատճառաւ, գաւառացի աղքատ տղոց խնամքին եւ հոգածութեան համար ինչ ինչ հիմնական կարգադրութիւնք ծրագրուած էին, եւ ասոնց գործադրութիւնը չէր կրնար այլեւս վերաբերել իրեն, լրացեալ համարեց իր պաշտօնը եւ որոշեց բացակայ անդամոց հաճութիւնն եւս ստանալէ ետքը՝ իր հրաժարականը մատուցանել ազգ. կեդր. վարչութեան, հաւաքական գրով մը։

—Նպաստից յանձնաժողովին նախընթաց օրուան գումարում փակման նիստ եղաւ։ Ինչ որ գրեցինք մինչեւ հիմայ, վերջապէս հաստատուեցաւ, եւ յանձնաժողովը հասկցաւ թէ իր միջոցները անբաւական են այլ եւս իրեն յանձնուած գործեր վարելու համար։ Յանձնաժողովը այլ եւս չը պիտի գումարուի եւ հաւանական է, որ խառն ժողովը վաղը ձեռնարկէ կազմակերպելու մարմին մը, որ օրինաւոր կերպով ձեռք առնէ նպաստի գործը։ Լրագրութիւնը միշտ պիտի օգնէ կարեւոր տարրերով կազմուած այսպիսի մարմնոյ մը, պայմանաւ որ բոլոր գործառնութիւնները աւելի կանոնաւոր ուղղութեան մը եւ հսկողութեան մը տակ գտնուին, եւ մասնաւոր ջանքերը ըլլան կենդանացնելու այնքան կարեւոր նպատակի մը սահմանուած այս գործը։

—Եօզղատէն տեղապահ Ղեւոնդ վրդ. կրօն. ժողովոյ պահանջման վրա ցուցակ մը ղրկած է պատրիարքարան, որուն մէջ նշանակուած են իրենց այրերէն լքեալ կիները, որոնք կարեկցութեան արժանի վիճակի մէջ կը գտնուին։ Ասոնց մէկ երկուսին ամուսինները օտար պսակով ամուսնացեր են ուրիշ կիներու հետ ու միւս կողմէ տակաւին կան կարգ մը մարդեր ալ, որ ուրիշ պատճառներով հեռացած են իրենց կիներէն։ Կրօնական ժողովը վերջին նիստին մէջ բաւական խորհրդակցելէ յետոյ մէկ քանի այրերը զրկեր է եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէն եւ ուրիշ այս կերպով բարոյական կարգադրութիւններ ըրեր է այնպիսի մարդոց համար, որ բարոյական զգացումներ չատոնց ծալլած ծրարած ու մէկ կողմ թողած են։ Ժողովը իր ունեցած իրաւունքը գործադրեր է. սակայն այս տեսակ միջոցներով կրնայ դարմանուիլ լքեալ կիներու վիճակը. անոնց կացութիւնը բոլորովին լքեալ եւ արգահատելի հանգամանք մը ունի, եւ տեղապահ թէպէտ որոշ կերպով չի գրեր, բայց կը զգացնէ թէ պէտք է անուղղայ մարդոց կիները արտօնել վերստին ամուսնանալու, զրկելով իրենց այրեր նոյն իրաւունքէն։ Սակայն ասիկայ այնպիսի խնդիր մըն է, որ ընդհանուր ամուսնալուծման հարցը կը շօշափէ, եւ ասոր առջեւ անկարող կը գտնուին մեր հոգեւոր մարմինները։

(Սուրհանդակ)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Մինչեւ վերջին ժամանակներս, թիւրքական իշխանութիւնների կարգադրութեամբ, օտարերկրեայ լրագիրների ստացումը արգելված էր միայն Ստամբուլում, այսինքն Կ. Պոլսի այն քաղաքամասում, որտեղ բացառապէս ապրում են մահմեդականներ։ Այժմ այդ արգելքին ենթարկված են եւ եւրոպական քաղաքամասերը, որոնց թւում նաեւ Պերան, ուր կենտրոնացած են ամենալաւ հիւրանոցներն եւ ռէստորանները։ Արգելված են ոչ միայն ֆրանսիական, աւստրիական եւ անգլիական լրագիրները, այլ եւ գերմանականները։

—Արտասահմանեան լրագիրներին հաղորդում են Կ. Պոլսից, թէ լրագրական թղթակից Մէյեր, որ հաղորդել էր թիւրքական գահաժառանգի խորհրդաւոր մահվան լուրը, ձերբակալվեց թիւրքական ոստիկանութեան կողմից եւ շղթայված ուղարկվեց Կ. Պոլսից դէպի սահմանագիծը։

—Այն տեղեկութիւններով, որոնք ստացված են Լոնդոնում Պրետորիայից, Տրանսվաալեան հանրապետութեան փոխ-նախագահ Շալկ-Բուրգէրի բոլոր ջանքերը համոզելու բօէրական զօրապետներին՝ ընդունել ինքնավարութիւն անկախութեան փոխարէն՝ ապարդիւն անցան։ Շտէյն, Դէվէտ, Դէլարէյ եւ Լուի Բոտա հրաժարվում են ընդունել որ եւ է կոմպրոմիս եւ պնդում են, որ հարաւ-աֆրիկական հանրապետութիւնները պէտք է անպայման անկախ պետութիւններ լինեն։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

3 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Այսօր նահանգական դատարանում սկսվեց պահեստի զօրքի գնդապետ Մակսիմովի քննութիւնը, որը մենամարտի ժամանակ սպանեց իշխան Վիտգենշտէյնին։

ՌԱՏՕՄ։ Մինիստրութիւնը թոյլատրեց ընդունել կոմս Շուվալովից 3000 ր. նուէրը Ռադօմում բարոյապէս ընկած կանանց համար ապաստարան հիմնելու նպատակով։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Եարօսլավլից, Պսկովից, Վիտէբսկից, Ուրալսկից, Կէլցից, Կալիշից, Լոմժից, Գրօդնօից եւ Վիլնայից հաղորդում են, որ այդ քաղաքներում իշխանութիւնների ներկայութեամբ հոգեհանգիստներ կատարվեցին ներքին գործերի հանգուցեալ մինիստր եգերմէյստէր Սիպեագինի համար։

ՊԱՐԻԶ։ Սերբիական Նատալիա թագուհին չաբաթ օրը հրաժարվեց ուղղափառութիւնից եւ ընդունեց կաթոլիկական դաւանութիւնը։

ԲԵՐԼԻՆ։ Մանջուրական դաշնագրի մասին լրագիրները վաղուց արդէն իրանց կարծիքը յայտնեցին «Times» լրագրի անճիշդ տեղեկութիւնների հիման վրա։ Խօսելով այժմ «Правительственный Вѣстникъ» լրագրում տպված ծանուցման մասին, նրանք այն միտքն են յայտնում, որ խաղաղութեան շահերի տեսակէտից Հեռու Արեւելքում վերականգնված է նոյն status quo-ն, որ գոյութիւն ունէր վերջին անկարգութիւններից առաջ Չինաստանում։

ԼՕՆԴՕՆ։ «Daily Mail» լրագրին հաղորդում են, որ խաղաղութեան բանակցութիւնների մէջ ընդմիջում եղաւ։ Մինիստրութիւնը մերժեց բօէրական պարագլուխների պահանջը զինադադարի մասին։ Կառավարութեան հրամանով, Միլնէր եկաւ Պրէտորիա։ Բօէրների հիմնական պահանջները, որ նրանք յայտնեցին Պրէտորիայում, հետեւեալներն են. Բօէրները համաձայն են ընդհանրապէս անձնատուր լինել եւ անկախութիւնը կորցնել, բայց պահանջում են՝ վերականգնել իրանց տները եւ ներումն շնորհել ապստամբներին Կապի գաղթականութիւնից, վերացնել աքսորի չրջաբերականը բուրգէրների համար, կրճատել կառավարութեան կողմից նշանակված ժամանակամիջոցը ներկայացուցչական վարչութիւն վերականգնելու համար բօէրական շրջաններում եւ որ Անգլիան ընդունէ երկու հանրապետութիւնների օրինական պարտաւորութիւնները։—Բալֆուր յայտնեց համայնքների ժողովում, որ այժմ դեռ չը կան առ այժմ հաղորդագրութիւններ խաղաղութեան բանակցութիւնների վերաբերմամբ, եւ վերջապէս ներկայ ժամանակ նրանք չեն էլ կարող լինել։ Կառավարութիւնը կը հաղորդէ, հէնց որ կը ստանայ մի որ եւ է հրատարակելու բան։

ԲԵՐԼԻՆ։ Երէկ, կայսրի հրամանով, ռուսաց դեսպանին այցելեց գեներալ-մայոր Լնվէնվալդ, ցաւակցութիւն յայտնելու համար մինիստր Սիպեագինի մահվան առիթով։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Պէնզայում, Տուլայում եւ Չէրնիգօվում հոգեհանգիստներ կատարվեցին հանգուցեալ մինիստր Սիպեագինի համար տեղական իշխանութիւնների ներկայութեամբ։—Ապրիլի 3-ին, կէսօրից յետոյ 2 ժամին, եգերմէյստէր Սիպեագինի դագաղի վրա հոգեհանգիստ կատարվեց, որին ներկայ էին Նորա Մեծութիւնները, Մեծ Իշխաններ Ալէքսէյ Ալէքսանդրովիչ, Նիկոլայ Նիկոլայեվիչ եւ Պետր Նիկոլաեվիչ իր ամուսնու հետ, Մեծ Իշխանուհի Միլիցա Նիկոլաեվնա, մինիստրները, պետական խորհրդի անդամները եւ դիպլոմատիական կորպուսը։—Մոսկվայի նահանգական ազնուականութիւնը վճռեց պսակ դնել մինիստր Սիպեագինի վրա, իսկ Վոլոկոլամսկի գաւառի ազնուականութիւնը վճռեց առանձին պսակ դնել իր կողմից։

4 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ստացված են տեղեկութիւններ ներքին գործերի հանգուցեալ մինիստր Սիպեագինի յիշատակին կատարված հոգեհանգիստների մասին Պոլտաւայից, Լօխվիցից, Օրեօլից, Կազանից, Օդեսսայից եւ Մոսկվայից։

ՄՕՍԿՎԱ։ Քաղաքագլուխ իշխան Գոլիցին բացեց հակահրդեհային համաժողովի քաղաքային նստաշրջանը մի ճառով, որ նուիրված էր մինիստր Սիպեագինի յիշատակին։ Ժողովը յարգեց հանգուցեալի յիշատակը ոտքի կանգնելով։

ՌԻԳԱ։ Ռիգայի այգեգործական ընկերութեան թոյլ է տուած հրաւիրել Ռիգայում ռուսական այգեգործների երկրորդ համաժողով 1902 թուականի սեպտեմբերի 20-ից մինչեւ 25-ը։

ՍՕՖԻԱ։ Պաշտօնական «Болгарія» լրագիրը ասում է, թէ կառավարութիւնը հաստատապէս վճռել է արգելել մակեդօնական կոմիտէների ամէն մի ապօրինի գործողութիւն եւ մինչեւ անգամ փակել նրանց, եթէ նրանք կատարեն որ եւ է քրէական յանցանք։

ԲԵԼԳՐԱԴ։ Ժողովրդական լուսաւորութեան նախկին մինիստր Մարինկովիչ նշանակված է Սօֆիայի դիպլօմատիական գործակալ։

ԼՕՆԴՕՆ։ Մինիստրների խորհրդի այսօրվայ նիստից յետոյ լորդ Սօլսբիւրի ընդունվեց թագաւորից։

ԲՐԻՒՍՍԷԼ։ Պատգամաւորների ժողովը սկսեց քննադատել սահմանադրութեան վերաքննութեան վերաբերմամբ եղած առաջարկութիւնները։

ՊԱՐԻԶ։ «Հաւասի գործակալութիւնը» յայտնում է, թէ կառավարութիւնը ազդեցութիւն չէ գործել Մարշանի վրա, որ նա իր ճանապարհորդութիւնը կատարէ այս կամ այն ուղղութեամբ։ Մարշան ընտրել է ճանապարհորդութեան ծրագիրն եւ կանգ առնելու կէտերը իր սեփական ցանկութեամբ։

ՕԼՄԻՒՑ։ Դօլինայի համերգը պսակվեց կատարեալ աջողութեամբ։ Համերգից յետոյ «Славянская бесѣда» ընկերութիւնը տուեց պունչ, որի ժամանակ արտասանվեցին շատ տաք խօսքեր Ռուսաստանի եւ ռուս ժողովրդի հասցէին։ Կ. Պօլսում տեղի ունեցած համերգից յետոյ՝ շքանշաններ են շնորհված Դօլինային, Աուէրին եւ Միկլաշեվսկուն։

ՀՕՆԳԿՕՆԳ։ Կանտօնից հաղորդում են, որ 2000 մարդուց բաղկացած կայսերական զօրքերի մի գունդ, որ ուղարկված էր գեներալ Սուի կողմից հալածելու ապստամբներին մերձակայ տեղերից, ենթարկվեց մի կիրճում ապստամբների յարձակման։ Ամբողջ զօրաբաժինը մասամբ կոտորված է, մասամբ գերի առնված։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Բօլգարական էկզարխը բողոքեց Սօֆիայում եւ Կ. Պօլսում Ֆիրմիլիանին Ուսկիւբի եպիսկոպոս ձեռնադրելու դէմ, յայտնելով, որ եթէ ձեռնադրութիւնը տեղի կունենայ, նա կը հրաժարվի պաշտօնից։ Այս գործը կը քննվի մինիստրների խորհրդում։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Բօլգարական մինիստր Դանեվ ճանապարհ ընկաւ դէպի Բօլգարիա։ Մենամարտի ժամանակ իշխան Վիտգէնշտէյնին սպանող Մաքսիմօվ դատապարտված է երկու տարվայ բանտարկութեան։ Դատարանը միջնորդութիւն է յարուցել Բարձրագոյն ներման մասին։—Տեղի ունեցաւ հանդէս ի պատիւ անտառային ինստիտուտի պրօֆէսօր Կայգօրօդօվի, նրա գիտնական եւ գրական գործունէութեան երեսնամեակի լրանալու առիթով։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Գուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հաւդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից։

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. Նաւասարդեան—11—12 ժ. վիրաբուժութեան, վեներական (սիֆիլիս) և միզասեռ. հիւանդ.

Ն. Մ. Զիկօվսկի—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային հ.

Ն. Ի. Գզելեվ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.

Զ. Ի. Բաբաճանեանց—11—12 ժ. կանանց և երեխայոց հիւանդ.

Ա. Պ. Կարապետեանց—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ն. Ն. Ռոստոմբէկով—5—6 ժ. վիրաբուժութեան և մորթու հ.

Ա. Ն. Ծպակօվսկի—6—7 ժ. նեարդային (ելեկտրաբոյժ), վեներ. և մորթու հ.

Գ. Ա. Թարխանեանց—7—7½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Բ. Ա. Նաւասարդեան—7½—8 ժ.

Վճարը 50 կ. չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Օ. Տ. Առվանիտակի—տանը. ծաղկահատ և բըժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ

ԲՈՒԺԱՍԵՆԵԱԿ

ԴՕԿՏՕՐ Վ. ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ

Նորագոյն ապարատներով եւ էլեկտրական մեքենաներով. մասնաւորապէս

ԲԳԻ, ՔԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ԵՒ ԿՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Сергіевская ул., д. 12.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

սրանով յայտնում է ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ ապրիլի 6-ին, ժամի 12-ին, նա նշանակել է աճուրդ՝ կապալով տալու աֆիշների 4 սիւներ, որոնք յարմարեցրած են առեւտրի համար։ Ցանկացողները կարող են տեսնել պայմանագիրը բոլոր լի օրերը, ժամի 9 ից մինչեւ 3-ը Ուպրավայի 4-րդ բաժանմունքում։

1—2

ԳՈՒՏՏԷՆԲԷՐԳ

գրախանութում վաճառվում է

ԵՐԿՈՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, ԵՐԿՈՒ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ՔԱՀԱՆԱՅ

ԳԻՆՆ Է .0 Կ.

Թարգմանեց եւ խմբագրեց
ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍՏԵՓԱՆԷ

2—3

ԵՐԿՐԱՉԱՓ ԻՆԺԵՆԷՐ

Ս. ԲԱՀԱԹՐԵԱՆ

Ընդունում է երկրաչափական եւ հարթաչափական (нивеллировочныя) եւ այլ տեսակ գէօդէզիական աշխատութիւններ՝ ջուր մատակարարելու, կանալիզացիայի, ոռոգման, ճահիճներ ցամաքացնելու, անտառների բարեկարգութեան, լեռնային գործի, ճանապարհների եւ փողոցների շինութեան եւ կանօնաւորութեան, քաղաքային եւ այլ անշարժ կալուածքների կարգաւորութեան, յատակագծի վրա գնահատական (оцѣночный сборъ) տուրքի համար, քաղաքային եւ այլ հողերի որոշումը, քաղաքային յատակագծի հաստատելը օրէնսդրական կարգով եւ այլն։

ԲԱԳՈՒ, «Դվօրցօվայա Նօմէրներ» հիւրանոց. կամ Թիֆլիս՝ Ավճալեան փողոց, Շահբուդաղեանի տուն, № 59, բակում։

92—100

Լոյս տեսաւ

ԲԺ. Վ. ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ

ԲԺՇԿԻ ԶՐՈՅՑՆԵՐԻ № 3

ՎԱՐԱԿԻՉ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՆՐԱՆՑ ԹՈՅՆԸ

23 նկարներով

ԳԻՆՆ Է 15 ԿՕՊ.

Ծախվում է «Կենտրօնական» եւ «Գուտտենբէրգ» գրավաճառանոցներում եւ հեղինակի մօտ։ (Тифлисъ, Д—ру Арцруни.

3—10

Պետերբուրգի բժշկական վարչութեան թոյլտուութեամբ։ Մեծ արկղիկը 5 րուբլի, փոքրը—3 ր. եւ 1 ր. 50 կ.։

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ

մազերը բուսցնելու եւ ամրացնելու համար, ոչնչացնում է թեփը։ Դուրս է եկել նաեւ բոլորովին նոր միջս

ՁՈՒԻ ԿԱԹԸ

երեսին քնքշութիւն եւ սպիտակութիւն տալու համար, ոչնչացնում է արեւի պատճառած սեւութիւնը, մուները, տալիս է կաշուին քնքշութիւն եւ սպիտակութիւն։ Այդ գները չափաւոր են. մեծ սրուակը, արկղիկի մէջ, 2 րուբլի, փոքրը—1 ր. 50 կ. Ծախվում են բոլոր պարֆիւմերական եւ դեղավաճառական խանութներում։ Գլխաւոր պահեստը գտնվում է Պետերբուրգում, Պուշկինեան փողոց, տ. № 15, բընակարան № .2. պահեստի բաժանմունքները գտնվում են. Թիֆլիսում՝ Կովկասեան դեղատան ապրանքների վաճառման ընկերութեան խանութում՝ Երեւանեան հրապարակ եւ նրա բաժանմունքում, Միքայէլեան փողոց եւ Բագւում. նաեւ Միքայէլեան կամուրջի վրա, Պօպօվի եւ Արիստակօվի դեղատներում։ Օտարաքաղաքացիների պատուէրները կատարվում են անմիջապէս պօստով։ 72—100

Թիֆլիսի Կենտրօնական Գրավաճառանոցում

վաճառվում են՝

ՄԱՐԻԱ ԿՕՐԵԼԻ, Մի մանկան հոգու պատմութիւն, վէպիկ ոչ մանուկների համար, ռուսերէնից թարգմ. Տ. Վ, Վաղարշապատ, 1902 թ. գ. 1 ր.

Ա. ՊՈՒՇԿԻՆ, Ցաւերժահարսը, պօէմա, թարգմ. Կ. Կրասիլնիկեան, Թիֆլ. 1902 թ. գ. 15 կ.

ՊՐՕՖ. Ֆ. ՐԱՏՑԷԼ, Տարերք ազգագրութեան, մ. ա. գերմ. թարգ. Իս. Ցարութիւնեան, Թիֆլ. 1902 թ. գ. 50 կ.

Մ. ԼԵՐՄՕՆՏՕՎ, Դեւ, արեւելեան վէպ, թարգմ. Ե. Միրզայեան, Թիֆլ. 1901 թ. գ. 10 կ.

ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆ Ա. ԲԺ., Առողջապահական նուէր նորատի կանանց, Ալէքս. 1901 թ. գ. 20 կ.

Լ. ՏՕԼՍՏՕՅ, Ցարութիւն, վէպ, թարգմ. Տ. Յովհաննիսեան, Թիֆլ. 1902 թ. գ. 1 ր. 50 կ.

ԱԼՖՕՆՍ ԴՕԴԷ, Ֆրոմօն կրտսեր եւ Ռիսլէր աւագ, վէպ, թարգ. Տ. Յովհաննիսեան, Թիֆլ. 1902 թ. գ. 1 ր.

ԼԷՕ, Հայկական տպագրութիւն, մեր կեանքը, գրականութիւնը անցեալում, հատոր բ. մ. ա. 1901 թ. Թիֆլ. գ. 1 ր. 50 կ., նոյնը եւ հատ. ա. գ. 1 ր. 50 կ.

ԱՔԼՕՐ ԵՂԲԱՅՐ կամ մի մանկական զուարճալի պատմութիւն, գ. 40 կ.

ԿԻՊՐԻԱՆՈՍ. աղօթագիրք, կազմով—40 կ.

Դիմել՝ Тифлисъ, въ Центральную книжную торговлю. (ռ.) 9—10

„ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԷՐԷԻՉԵՎ ԵՒ ԿԱՄԷՆՄԱԽԷՐ“

որ իր տպարանական աշխատանքների համար Բաթումում արժանացել 1901 թուականի Կովկասեան յոբելեանական ցուցահանդէսի մէդալին, եւ «Тифлисскій Листокъ» լրագրի գովասանական կարծիքին (№ 277 1901 թուականի) յայտնում է, որ բացել է Թիֆլիսում, Միխայլօվսկայա եւ Նէմեցկայա փողոցների անկիւնում, Սլիվիցկու տանը

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՂԱՐԱՆ

որոնք կազմակերպված լինելով տեխնիկայի վերջին պահանջների համեմատ, հնարաւորութիւն ունենան կատարել ամեն տեսակ տպարանական եւ տողային աշխատանքներ բոլոր եւրոպական եւ տեղական լեզուներով

ԳԵՂԵՑԻԿ, ՇՈՒՏ ԵՒ ԷԺԱՆ

Տպարանի գրասենեակը բաց է մարտի 23-ից ամենայն օր։ Որպէս զի պատուէր տուողները ազատվեն իզուր ժամանակ կորցնելուց՝ տպարան այցելելու համար, «Վէրէիչեվ եւ Կամէնմախէր» ընկերութիւնը ունի մի խումբ ծառայողներ, որոնք կարող են գալ պատուէր տուողների տները՝ պատուէրներ ընդունելու համար։ 5—10

ԳՈՒՏՏԷՆԲԷՐԳ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

վաճառվում են

«Պետրոս Շանշեանցի կենսագրութիւնը» (պատկերով), Մելքիսէդէկ եպ. Մուրադեանի—50 կոպ.
«Բաղդատական քերականութեան ծագումը եւ օգուտները», Մէլիք Ս. Դաւիթ-բէկի—50 կ.
«Բուլանըխ կամ Հարք գաւառ», Բէնսէի, 1 ր. 50 կ.
«Армянскій поэтъ Смбатъ Шахъ-Азизъ», Ю. Веселовскаго—1 ր.
«Образцы и формы дѣловыхъ бумагъ», Мартынова—1 ր.
Карманный Русско-Армянскій словарь, сост. І. А.—45 կ.
«Образцы и формы довѣренностей, договоровъ и прошеній—60 կ.
«Уставъ о векселяхъ», сост. Носенко—1 ր. 50 կ.
«Մի անգամ աշնանը», Մակսիմ Գօրկիի, թարգմ. Շահումեանի—7 կ.
«Սեւ հացեր», թարգմ. օրիորդ Աղանեանցի—5 կ.
«Ցարութիւն», վէպ Տօլստօյի, թարգմ. Տ. Յովհաննիսեանի—1 ր. 50 կ.
«Ֆրոմօն կրտսեր եւ Ռիսլէր աւագ», վէպ, թարգմանութիւն տ. Յովհաննիսեանի—1 ր.
«Դաւիթ եւ Մհեր», ժողովրդական վէպ, Լէօյի—15 կ.
«Իմ յիշատակարանը», Լէօյի, I հատոր—1 ր.
«Սասունցի Դաւիթ դիւցազն», Ծաղարբէգեանի—20 կ.
«Էմմա», վէպ ժամանակակից բարքերից, Վ. Փափազեանի 1 ր.
«Քնար Զիւանու», լիակատար հաւաքածու երկասիրութիւններից—50 կ.
«Հոգեւոր ընթրիք քրիստոնեայ ընտանիքների համար», Ա. քահ. Բագրատունու—40 կ.
«Իգնատիոս Լօյօլա, նրա կեանքը եւ հասարակական գործունէութիւնը (պատկերով)—30 կ.
«Աղքատի հալը», Մոռացված աշխարհ եւ «Աղա ս. Սարգիսը»—1 ր. 35 կ.
«Քերական կամ Այբբենարան», նոր տպագրութիւն»—5 կ.
«Վտակ», ժողովածու, Գրիգոր Ջանշեանի յիշատակին—1 ր. 50. կ.
«Թմբլիկը», թարգմ. օր. Շ. Տ.-Ն., մանկական պատկերազարդ գիրք—12 կ.
«Մատուռի աւերակներում», թարգմ. Գ. ք. Աղ. 5 կ.
«Կին վիպագիր»։ Ե. Սպիրի, Իս. Ցարութիւնեանի—15 կ.
«Սեզամ եւ Շուշան», Ռեօսկինի, թարգմ. Ա. Տէր-Դանիէլեանի—40 կ.
«Չորրորդ դարու հայ եկեղեցին», Ներսէս մեծ»—25 կ.
«Նամակագիրք», օտար աղբիւրների հետեւողութեամբ, կազմեց Գ. քահ. Աղանեանց—40 կ.
«Կարգ Աստուածապաշտութեան Հայաստանեայց ս. եկեղեցւոյ»—Դ. քահ. Աղանեանցի—50 կ.

Դիմել՝ Тифлисъ. Книжный магазинъ «ГУТТЕНБЕРГЪ». Г. Галустяну Лорисъ-Меликовская ул. № 11. 3—3

ՍՏԱՑԵԼ ԵՆՔ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԵՒ ԱՄԱՌԱՅԻՆ ՍԵԶՕՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

տղամարդկանց, կանանց եւ երեխաների

ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Ընդունում ենք, մեր կտորներից, ամենայն տեսակ ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ (ЗАКАЗЫ), որոնք ըստացված են արտասահմանեան և ռուսական ամենայայտնի գործարաններից։

Մագազինին կից բացել ենք նոր բաժանմունք, բացառապէս կանանց վերնազգեստների համար, կարված ամենավերջին տարազով։

ԳՆԵՐԸ ԱՄԵՆԷԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ ԵՆ

Դիմել՝ եղբ. ԽՈՒԴԱՎԵՐԴԵԱՆՆԵՐԻՆ

Գօլօվինսկի պրօսպէկտ, տուն Քաշվէթեան ս. Գէորգ եկեղեցու, առաջին գիմնազիայի հանդէպ։ 15—20